

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,

12 " " " " 2 " "

15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Poljanski nasip št. 48.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Naši okrajni glavarji.

Enoglasen je klic vseh avstrijskih narodov, naj jih vlada odreši od nemškutarsko-liberalne birokracije, kakor jih je odrešila liberalnega nasilstva ustavoverne stranke. Nerazumljivo je skoraj in čudovito, kako strastno se oklepa birokracija nemško-liberalne sisteme. Tako so zagrizeni v svojo nemškutarijo, da nasprotujejo celo vladi, ako ona hoče narodom pravična biti. Birokracija je vrgla grofa Hohenwarta, ona je svojemu predstojniku, prvemu ministru, pri vsaki priliki polena pod noge metala, tako da se je cela mašina skoraj ustavila, kolesa so se ustavljala, ker podložni organi niso hoteli podpirati namer viših uradov.

Ravno tako dela birokracija s Taaffejem. Ona misli, da je to le začasno stanje, da mora sedanja vlada kmalo propasti; tudi se jej preneumno zdi rešpektirati ravnopravnost slovan-skih jezikov, deloma ker jih ne zna, deloma, ker je navajena nemškega „šimelna“, in nava-da je železna srajca.

Češki listi vladi svetujejo, naj s svojimi podložnimi organi bolj strogo ravna, da se ne bodo norčevali iz vladnih ukazov. Mnogi sod-nijski in politični uradi na Češkem nečejo rešpektirati ministerske naredbe zaradi ravnopravnosti češkega jezika, ter so predrzni dovolj, naravnost nasprotovati vladi. Češki listi se tedaj po pravici čudijo, kako da si vlada pusti od lastnih organov tako opozicijo delati, ter zahtevajo, naj bi vlada odstranila vsaj najhuje zagrizene nasprotnike v uradniškem stanu, ki

ovirajo spravo med narodi. Tako je ces. na-mestnik Depretis v Trstu odločen ustavoverec, in vrh tega še pokrovitelj lahonstva v Primorji, zvestim Slovincem pa le malo prijazen. Češki namestnik Weber je bil vedno pristaš ustavo-vercev in vendar ne odstopi od svoje službe, ter čaka, kdaj pride zopet ustavoverstvo na krmilo. Ravno taka sta tudi deželna predse-dnika na Štajarskem in Koroškem, taki so na-mestniki v dolnji in gorenji Avstriji, na Ti-rolskem in v Šleziji. Ustavoverci so z našimi ljudmi vse drugače postopali, ter narodne urad-nike preganjali, kar se je dalo, brez vsega ozira.

Če pogledamo na naše slovenske kraje, našli bomo skoraj same take uradnike, ki so vsi srditi, ako slišijo besedo o slovenskem jeziku.

Pred vsemi se odlikujejo naši okrajni glav-arji. Najprej imenujemo med njimi litijskega glav-arja Vestenecka, ki je bil v deželnem zboru voditelj ustavoverne, vladi sovražne stranke. Na nič boljšem glasu nista Schönwetter in Derbič. Pravo pozornost pa je zbudil kamniški okrajni glavar s svojim famoznim odlokom na nekega župana, kateri odlok smo mi priobčili. Ta čudni mož interpretira §. 19. drž. osn. postav tako, da je dolžnost županov, učiti se družega deželnega jezika (kterega?), ter celo s kaznijo žuga, ako bi se župan predrznil, pisati v svojem jeziku ter bi s tem kaj zavlekel. Kaj tacega, ko le-ta odlok, vendar še nismo slišali, in videti je, kakor bi okrajni glavarji ubogali neko posebno, nam neznano vlado, kajti sedanji vladi so taki nazori čisto

neznani in tuji. Mogoče, da dotični okrajni glavar sam ni toliko nasproten, saj ima čisto slovensko ime, pa zakrivali so ta odlok najbrž njegovi uradniki, med kterimi je eden znan kot zagrizen slavofag. Ne vemo, kam bomo prišli, če je vlada tako slaba, da si pusti od svojih organov na tak način opozicijo delati.

Tudi o glavarju ljubljanske okolice smo že zadnjič omenili, kako malo skrbi za javno varnost; in tudi o Vestenecku je poslanec Svetec povedal v deželnem zboru, kako se vedejo žandarji pod njegovim poveljstvom.

Z eno besedo, na celem Kranjskem imamo komaj kaka dva okrajna glavarja, čez ktera nemamo nobene pritožbe v rokah; večinoma pa so tako nasprotniki našega naroda, kakor tudi nasprotniki sedanje vlade, in jako zeló bi bilo želeto, da bi si naš č. g. predsednik te može malo bolj na tanko ogledal, ter jim nekoliko stališče osvetil, da bi začeli vendar enkrat dvomiti nad svojo neomejeno mogoč-nostjo, da bi vendar enkrat spoznali, da je Slovenec tudi enakopraven državljan.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 13. avgusta.

„W. Allg. Zeitg.“ ima strasten članek iz Ljubljane, z napisom „**Aera Winckler in Krain**“, kateri je napolnen nemškutar-skega žolča in nemškutarskih laži. Kaj tako nesramnega še nismo kmalo brali. Nemčurški

Pijanec.

Našim ljudem podomačil Vilinski.

16. Pobolšanje.

(Dalje.)

Dobro in blago ženo obsije pri teh bese-dah žarek novega upanja. Videla je, da je uslišana molitev njena, ki jo je tolikrat pošiljala proti nebu. Bog, dobrotni oče vseh ljudi, je štel njene gorke solze. Izpolnilo se je, kar ji je rekel duhovni zdravnik: „Potolažena bodi, hči, zakaj mož, ki ga tako iskreno ljubiš, za kterega si tako goreče Boga prosila, ne more biti izgubljen.“

Popoldne pospravi vse za na pot, zjutraj prodado vse svoje malo pohištvo in tretji dan so bili že na potu. Kako drugačni spomini so ga obhajali zdaj, ko je šel proti svojemu rojst-nemu kraju, kakor pa takrat, ko je bil spod svoje strehe pregnan, v daljni svet, med tuje ljudi, ko ni vedel, kam bi stopil, kam bi se dejal in kako bi pokrtil svojo sramoto! Bil je lep dan; solnce je sijalo v vsej svoji lepoti; rosne kapljice so se zibale po peresih in le-sketale kakor biseri med biljem in drevesi: drobne tičice so pevale, kakor jih je Stvarnik sam naučil in letevale z veje na vejo in veselo se dvigale k nebu pod oblake. Iz dimnikov v

vasi je sukljal dim na kviško; poljedelci so prepevali svojo jutrnjo pesem in krepili se z molitvijo za težko delo, ki so ga imeli opravljati v potu svojega obraza. Vsa priroda (na-tura) na okoli, tako lepa, tako krasna, tako divna, vsa je bila videti kakor lice božje, kakor podoba mirne zadovoljnosti. Janko, ki ni poznal te božje lepote, je stopal hitro in krepko, razprtega srca, z žalostjo v prsih, morda edini človek v celi okolici, ki ni bil srečen, ki ni bil miren. Res je naredil dobre sklepe, res je namenil premeniti svoje dosedanje življenje, poboljšati se, zapustiti svojo strast, svojo pre-graho, ki ga je bila pritirala na kraj pogub-ljenja; res je trdno sklenil umérjeno živeti; ali velikrat je že delal dobre sklepe, da se če spreobrniti, poboljšati se, da hoče pošteno živeti, pa je dostikrat zagazil v blato svoje strasti, ravno tolikrat je pozabil svoje sklepe, svoje lepe namene in vsaka nova povrnitev ga je še globlje potopila v grešno blato, tako da je vsakrat težje ustajal: [toliko težje je ustajal, kolikor večji moč je greh čez njega zadobil. Vse to je sam skusil in zato-rej je imel dosti uzroka, da pomisli in dvoji, bode li držal sedanje sklepe svoje? ali jih ne bo zopet sam podrl? In še več uzroka bi bil imel sumniti, da se mu ne bodo sklepi

izvršili, ako bi bil pomislil, da on nima prave podlage, da nima trdnega stala, to je, da ne more zaupati v svojo moč, da pa mora destinski zaupati v božjo pomoč. Njegovi sklepi niso bili postavljeni na vero, ampak le na puhlo željo, da bi bil srečen na svetu in pa pošten pred ljudmi. — Janko je že zdavnej pozabil na Boga, zdaj pa na-nj še misli ni. Bomo videli, kaj bo dalje ž njim.

Solnce je pripekalo, Barbka je bila že popolnoma utrujena, da ni mogla dalje iti. Janko se ozre po okolici, ki mu je dobro znana: na desni vidi podrtije starih gospodar-stev, pred sabo pa široko gozdno cesto, po kteri se gre k Debeljakovi krčmi in nekoč tudi k njegovemu mlinu. Briše si oči in kratko de: „pejmo za trenutek sem-le. Pojdemo po tej stezi gor k stari podrtini, ondi je lep izgled po celi okolici, od ondot bomo pregledali vso vas pa videli tudi mlin, ki je bil nekdan naš. Gori teče tudi hladen studenec. Ondi se bomo vsedli in kaj povžili!“ Gredo polagoma po strmi stezi in hitro dospelo k stari podrtini. Povsod na okoli je rastle senčnata hrastovina, bršljan se je plazil in spenjal po kamni stare razvaline in bister studenec je šumljal po dragi.

Janko si odbere najbolje mesto, od koder je mogel izgledati vso okolico. Sédejo. Katinka

pisalec napada našega dež. predsednika tako surovo, da se mora vsakemu gjusiti, ob enem pa kaže tako sovraštvo do slovenskega jezika, da mora narodnjaku kar kri zavreti, če to bere. Pisalec pravi, da je bil nemški jezik od nekdanj uradni in privatni jezik na Kranjskem, slovenščina pa da je mešanica iz kranjskega jezika, iz „windisch“, — jezika in iz hrvaščine, da se je začela še le leta 1848 (kaka budalost!). Nas narodnjake sumničji pisalec, da smo veleizdajalci in da škilimo v Rusijo in Jugoslavijo!

Pisalec pravi, da morajo šole in uradi na Kranjskem nemški ostati, ker slovenščina za to ni sposobna, ker Slovenci sami to zahtevajo (?), in kakor že poznamo te nemčurske budalosti. Potem pripoveduje, da Nemci ali kakor pravi „Deutsch-Krainer“ tukaj svojega življenja varni niso, in več takih nesramnih laži. Ta impertinentni napad, ki je menda nagrobna pesem „Tagblattu“, nam zopet jasno priča, da so nemškutarji nepoboljšljivi, da ostanejo zagrizeni sovražniki naše narodnosti in našega jezika. Toraj ne delajmo z njimi nobenih kompromisov, ampak preganjajmo to zalego do zadnjega, in naše postavne borbe ne sme biti konec, dokler ne zginemo ali mi, ali pa izdajalci naše lepe domovine, ki se zdaj imenujejo po novi šegi „Deutsch-Krainer“ pa so bolj „Krainer“, ko „deutsch“. Koliko mirnih, poštenih Nemcev tukaj živi, ki se jim še nikdar ni las skrivil, in ta renegatska duša si upa pisati, da Nemci na Kranjskem niso varni svojega življenja! Organizirana je cela vojska zoper deželnega predsednika Winklerja, njega hočejo na vsak način odstraniti, zato upijejo, lažejo po vseh judovskih in renegatskih listih zoper njega. Mi Slovenci pa čvrsto stojmo okoli našega predsednika Winklerja, in pokažimo mu, kako on uživa simpatije cele dežele. Tiste občine, ki tega še niso storile, naj ga imenujejo za častnega občana, ker on to v resnici zasluži, takega predsednika še nismo imeli.

Nemška lojalnost se je v posebno lepi luči pokazala v **Usovu** na gorjem Avstrijskem, kjer so hoteli nemškega cesarja Viljema slovesno pozdraviti, tako da jim je morala politična oblast to prepovedati.

uzame iz popotne torbe kruha in mesa, razreže in razdeli, Janko pa gre k studencu, da prinese vode.

Zamišljen zre v nižavo, kakor daleč mu seže oko. Ko pa svoj mlin ogleda, trepetu mu pogled in kakor strela ga prešine ta pogled, ker vest mu pravi: vse to je bilo tvoje, pa vse si zgubil, zgubil s pijanstvom, s tako nespametjo, ki se ne dá prizanesti! — On ničesa ni pokusil, obrnil se je od svojih, da ne bi videli, kako mu solze tako. Katinka ga prijazno pogleda v njegovo solzno oko in dé užaljena:

„Janko, čemu žaluješ? Dolgo smo žalovali, dosti let smo se solzili, zdaj se dajmo veseliti. Marljivo bomo delali, pa zaupali bomo v Boga. Srce mi pravi, Janko, da bomo srečni. V ogljarski koči, prikriti šumnemu svetu, bomo zadovoljno in veselo živeli v gozdni samoti, živeli bomo za Boga in za otroke. Mirna vest, košček kruha, pošteno zaslužen in se znojem zabeljen — Janko, kaj more več zahtevati človek?“

„Prav govoriš, dobra moja žena. Ne bilo bi tako, kakor je, ko bi te bil prej poznal; ko bi te znal ceniti, to bi bila prava sreča. Ti si blaga, ti si redek biser. Ko bi bil tebe poslušal in tebe vbogal, ne bil bi tako daleč

Vnanje države.

O **Turku** zdaj mislijo, da bo odstopil Črnogorcem Osinj (Dulcigno), ker vidi, da so evropejske oblasti edine, in da ga bodo prijete, če se bo hotel iz njih norčevati.

Rumunski knez je prišel s svojo soprogo v **Ischl**, kjer so že zbrani naš in nemški cesar, pa knez Milan srbski. Za Turka se menda ne bodo poganjali, drugo pa naj pride, kakor hoče, za Slované ne more priti slabše, kakor je bilo.

Izvirni dopisi.

Iz Rateč na Gorenjskem, 10. avgusta. (Nesreča. O „Weissenfelzarjih“ nekaj.) Nek kovač, ki v fužini g. Klincerja v Beli peči dela, je šel v nedeljo zjutraj s svojim 19letnim sinom — namesto k maši — v Travniki (visok razrastek Mangarta) belunec (Edelweis) trgat. Kakor znano, belunec raste ob rebrih pečovja, kamer se težko in ne brez nevarnosti pride. Sin tega kovača, ki ni vedel, kako varno mora človek stopati po ozkih in kljukastih slemenih, gre predaleč na kraj stene, drn se pod njim odtrga in nesrečni mladenec pade čez visoko steno. Med padcem je večkrat treščil ob steno, to kaže kri, in je na posled običal ves razbit na majhni planici mrtev. Naši pastirji, ki so ta dan ovce v Travniku pasli, so poskušali do njega priti, pa jim je bilo nemogoče, dasiravno znajo po skalovju plezati kakor divje koze. Drugače ga ne bode moč dobiti, kakor, če bi bil kdo tako pogumen, da bi se dal po vrvi dol k njemu spustiti, da bi ga na vrh privezal in na ta način nazaj gor potegnili, od koder je pal, pa naši pastirji se nočejo v tako nevarnost podati in gotovo se tudi nobeden drug ne bode upal iti po mrtvo truplo. Naši pasurji pripovedujejo, da so že ta dan popoldne videli vrane okoli njega letati. Tako se godi onim, ki službo Božjo zanemarjajo, kar se pri Klincerjevih kovačih v Beli peči jako pogosto zgodi.

Kdor hoče v Mangart iti, bodi opozorjen, da je sedaj zelo nevarna pot gor. Tudi bodi omenjeno, da na počitnice v Belo peč ni kaj varno hoditi, ker tam okoli se pogosto laška druhal vlačijo, posebno zdaj, ko na klanjih cesto popravljajo. Pametneje je, da, kdor hoče na

zašel. Ne morem srečen biti! Nisem zaslužil sreče, nisem vreden, da bi se mi bolje godilo! Pogazil sem domačo srečo, poteptal sem jo se svojimi nogami, kakor brezumna žival pohodi in pomendra vse cvetje, vse cvetlice, če jo na vrt izpustiš.“

„Utolaži se Janko, umiri se, upokoji se! Čednost mora biti srečna, ako ne drugje, pa v srcih naših. Saj veš, kako Bog obeta, da bo vse odpustil človeku, če se le spreobrne, če se le človek kesa in pokori; ni greha pod solncem, da bi večji bil, ko dobroti božja; ako je zagrešenje veliko, je še večje usmiljenje nebes!“

„Navada, upanje,“ pravi Janko, „to je uteha grešnemu srcu, zdravitelbolni duši. Kaj bi človek počel, ko bi upati ne mogel, ne smel! Dobro tedaj, ostanite tukaj, grem tje dol službe prosit. Srce mi žalosti poka, kesam se iz globočine srca, da sem tako grdo živel, dokazati čem, da se bom resnično poboljšal, misliti čem, kako postanem spet pošten človek, kako otrokom spet pošteno ime povrnem, kako se sebe in z vas vso sramoto sperem.“

Janko odhaja pa reče: „z Bogom, zdaj zdaj se povrnem“, pa gre po stezi navzdol in ko je bil že precéj daleč, se obrne in zakliče:

Gorenjsko na počitnice iti, gre v Kranjsko goro ali Podkoren. Tam je tudi prijetnejša okolica kakor v Belopeški kotli, kjer se drugam ne vidi kakor v nebo. Komur je drago k rateškima jezeroma iti, mu je pot iz Kranjske gore in Podkorena veliko prijetnejša kakor iz Bele peči, in tudi ne dolga; v poldrugi uri se polagoma peš pride.

Čudno se mi zdi, da se ti dve jezera imenujete „Belopeški jezera“ (Weissenfelder-Seen); saj imate več ko dve tretjini rateške zemlje pod seboj, s kakim pravom se tedaj imenujete „Belopeški“? Se ve, ko bi ji zdaj prekrstili, bi „Pleš-Miha“ takoj vanji skočil.

Pa temu se še tako ne čudim, a smešno se mi zdi, da neki gospod v Beli peči zahteva, da naj se železniška postaja v Ratečah prekrstiti tako, da se ne bo imenovala „Rateče“, ampak „Weissenfels“. Postaja stoji sredi rateškega polja, na kaj tedaj ta gospod opira svoje zahtevanje? Morda na to, ker so na Dolenskem tudi Rateče, se pa boji, da bi kak vlak, ki je na zgornje Rateče namenjen, na spodnje ne zašel. Ali morda misli ta gospod, da Ratečani nismo vredni, da bi se postaja pri Rudolfovi železnici po naši vasi imenovala, ker nemški ne znamo? Tu pa bodi povedano temu gospodu, da veliko Ratečanov bolje zna nemški kakor Weissenfelzerji. Ti bi že več ne znali nemški, ko bi se v šoli ne učili. Stari Weissenfelzerji tako znajo „tajč“, da med pravimi nemci še kruha ne bi znali kupiti. V poprejšnjih časih je morala vsako peto nedeljo slovenska pridiga biti, ker veliko ljudi nemški ni znalo. Weissenfelš se je prav za prav še le ponemčil, kar je tam šola, poprej niso že skoro nič nemški znali in še sedaj tako nemščino klestijo, da bi si človek, ki jih sliši, kar ušesi s pavolo zamašil. Kako ti purgarji nemški znajo, je tudi iz tega lahko razvidno, ker je nek Weissenfelzer pri sodniji v Kranjski gori tako nemščino klatil, da ga je sodnik opomnil, da naj slovenski govori, ker nemški ne zna. Se ve, slovenski pa tudi ni znal prav. Weissenfelš bi bil kmalu ves slovenski, brž ko bi šola slovenska postala.*)

*) Kako bi pa naši nemčurji zatulili, če bi se o kaj tacem le črhnilo! Saj že zdaj upijejo, ko še nihče na to ne misli ne. Vredn.

„Prosite zá-me Boga, da bi moja prošnja uslišana bila, da službo dobim!“

17. Nova služba.

Prijazno je gledala Katinka za svojim možem in rekla sama pri sebi: „Janko je vendar še dober človek, ima še pošteno in dobro srce, samo prijatelji, spridena družčina, in pa njegova lahkomišljenost, to ga je tako daleč zavedlo, to ga je tako globoko pogreznilo v pregreho, ki jo zdaj tako vroče obžaluje.“ — Na to pogleda po otroku; Barbka je bila splela venec, pa ga na tihem materi na glavo djala, potem pa za mater naberala jagode, ki so prav obilno rastle naosončju. Katinka se zadovoljno nasmehlja; da si hčerka kaj tecega umisli, pa prosi Boga, naj ne bodi zastoj Jankova hoja k gojzdarju.

Zdaj tudi ona razgleduje okolico. Bistro pogleda proti mlinu. Mlin je bil dokaj spremenjen. Namesto stare s škodljivimi krite strehe bliskal se je škrlj. Pot do mlina je bila razširjena in ograjena in marsikaj družega pri hiši je bilo prezidanega. Polje okoli je bilo vse lepo obdelano in zasejano in rahli veter si je igral s polnim klasjem.

Kos vrta, kolikor ga je videti mogla, bil je v najboljem stanju. Trate so bile polne sočne

Jalapa v Meksiki, 29. aprila. *) Sprejmi, dragi „Slovenec“, nekoliko vrst tudi iz tega daljnega ti kraja, kjer se jezik slovenski nikjer ne sliši. Popisal bom nekoliko razmere naše in začnem s prebivalci.

Po glavnem številu se delé v štiri vrste, ktere bodijo ob kratkem po rodu in šegah tu popisane.

Prvi in največi del so Indijani. Barve so rujave, skoro kakor pri vas cigani, postave nizke, tudi čelo jim je nizko, oči črne, obraz večidel neobraščen, brez brade in brk, in kdor ima kako brado, je silno redka. Ta rod živi še zmiraj skoro kakor živina, med živino, prešiči in kozami biva in se nikdar ne opere in ne umije. Obleka moškemu so pavolnate gate in kratka plahta, ktero prevrta in na glavo natakne, da mu spred in zad visi po životu; podoben je zelo Čiču, le da je bolj nag. Ženske si ovijajo le okoli pasa plahte, ki jim segajo do kolén; domá nimajo nič druge obleke, le če gredo s hiše, si vržejo še prerezan prt čez glavo, kateri jim pokriva nekoliko gorenjega života. Otroci do 15. leta večidel čisto nagi okoli letajo. Vere so skoro vsi rimsko katoliške, pa jako malo podučeni, ne znajo veliko več ko vero, očensh in „salve regina“. Veliko je med njimi še poganskih šeg, tako n. pr. ože njeni za posodico pijače zamenjajo žene za dan ali več, tudi se primeri, da oče s hčerjo ali mati s sinom greši, ker se vse skup nago po nemarnih kočah valja; o nedolžnosti mladine toraj ni veliko govoriti.

Delajo večidel le ženske, možki najraje v koči na viseči plahti lenobo pase. Kruh imajo turšičen, delajo ga ženske tako, da zrno namočijo čez noč v apneni vodi, odlušijo kožo, drugo ob kamnih zmeljejo v testo in to pri ognju nekoliko osmodé ali opekó na lončeni reni, in ta „kruh“ jedo brez soli, brez zabele. Razen tega je najrevnejšim kakor najpremožnejšim glavna jed fižol, ki konča vsako kosilo. Pijačo, „pulka“ imenovano, si delajo z nekega zelišča, ki se mu pravi „agave“, a tu mu rekó „magej“; to ima 6 čevljev dolga, pol čevlja široka in spodej po 4 palce debela peresa. Predno s srede steblo požene, kakor salata, ga odrežejo in srce zvotlijo; v tej votlini se

*) Pismo to smo že pred nekoliko časom prejeli, pa smo ga zavoljo drugega obilnega nujnega gradiva morali odlagati. Vredn.

in visoke trave, z mnogoterimi cveticami nemešane. Po pašnikih na drugi strani paslo se je veliko goveje živine. Sadno drevje bilo je polno najlepšega sadja, veje so se šibile in do tal pripogibale in ko bi jih pridna roka podprla ne bila, vse bi se bile polomile, tako so bile sadunosne. Več vozov je stalo pred mlinom, na kterih so mlet pripeljali ali pa po mlev prišli.

Ženjice so veselo delale, in hlapc so ugibali, kako bi spravili pod streho ves obilni božji blagoslov. Le stara košata lipa stala je veličastno še na svojem mestu in pod njo nov visok rudeče pobarvan križ.

Vsa vas imela je tako lego, kakor bi bila sredi vrta. Skozi sadno drevje videti je bila cerkev, ktere zvonik se je visoko vspenjal nad vsa drevesa in lepo žaril s svojo sijajno streho. Na zvoniku je stal križ, bogato pozlačen, čegar blesket je solnce množilo. Blizo cerkve je bilo pokopališče, počivališče njenih znancev in njenih dobrotnikov. Njihove grobove so pokrivalo topolike, le križ na grobu njenih milodragih se je lesketal v solncu. Zad za zidom videla je visoke, ponosne topole, zunaj pokopališča, kjer so zagreblji nesrečnega Filipa. A

čez noč nabere nekaj sok, skonca zeló sladek in čist, ki pa se kmalu skalí in zgostí. Ta sok denejo v čisto surovo govejo kožo med štirimi koli razprto, v sredi nekoliko vglobljeno, da je dlaka na vrhu; sok začne kmalu vreti kakor vino, se peniti in dobi barvo vode, v kakoršni se je mjilo (žajfa) raztopilo, okus pa tak kakor pomije, v kterih se je smrdljivo meso pralo. To je meksikansko vino, ki pa strašno hudo vpijani. Lahko si mislite, da se mora vsakemu drugemu studiti.

Indijan, če je sam svoj gospodar, ne dela več, kolikor misli, da mu bo za živež dosti, vso drugo zemljo pusti neobdelano; o kakem gnojenji ni govorjenja, zemlja rodi tudi brez tega. Pa če še najet dela — za kar dobi po 25 centov (50 kr.), mora zmiraj kdo z bičem stati za njim, pa še pet njih toliko ne stori, kolikor pri vas en sam hlapec.

V нравnem obziru poboljšati jih se duhovniki veliko trudijo, pa le s slabim vspehom, ker je Indijan preveč flegmatičen, mu je vse prav, da le živi, na čast rodovine pa nič ne drži; zato je videti pogosto dekleta z malimi otroci.

Drugi del prebivalstva so „mestici“ (mešanci), otroci Evropejcev in Indijanov. Ti so zviti in potuhujeni kakor Indijani in prevzetni kakor Španjci, nekoliko bolj snažni in bolj oblečeni, večidel je obleka s kozjih kož, pa s celega meha brez rokalo, za obuvalo opanjke kakor Hrvat; ženske pa imajo srajce in krilo pa na glavi prt raznih barv in so več del bose. „Mestici“ so zeló igri vdani, izvrstni jahači, barva kože je svitleja, — zagorela, podobna lešnikovi, so hude jeze in se radi maščujejo, če za to ni vzroka, so prijazni in dobrega srca hvaležni in zvesti prijatelji, pa zeló leni in pijančevanju ter ženskam podvrženi, pa ne žive tako nesramno kakor Indijani. Jaz prav lahko shajam z njimi in me imajo povsod radi.

Tretji del ljudstva so beli, „kreoli“ imenovani, otroci Evropejcev tukaj rojeni, lepšega vedenja, hrabri, prijazni, bolj usmiljenega srca kakor njih španjski starši, odkritosrčnejši; za prej imenovana roda nič kaj ne marajo, naklonjeni so bolj tujcem; le svojih španjskih bratov ne morejo trpeti in se drug drugzega ometavajo s priimki. Meksikanci Španjolcem pravijo „gačupini“, (t. j. neroden mož s težkimi sponami na oslu), Španjci jih pa imenujejo

groza jo spreleti, ko zagleda začrnelo pogorišče na mestu, kjer je stala krčma Debeljakova, in hitro se proč obrne, ker spomnila se je bila, da prav tista hiša je bila grob njenega moža, grob nje domačega miru in domače sreče; z obema rokama si zakrije oči in zdihne k Bogu, naj se vendar usmili, da konča njeno dolgo trpljenje, in naj ji vendar že zasije žarek boljše sreče.

Tako je premišljevala stvari okoli sebe in čas je tekel tako hitro, da ni vedela kako in da se je zeló čudila, kdaj in kako so pretekle štiri cele ure.

Ko je tako sedela v misli zatopljena, nenkrat šušne grm za njo in ko se ozre, vidi Janka zasopljenega, pa svetlega obraza.

„Janko“, ga praša začudena, „kaj? ali si že tukaj? tako hitro? Kako pa bo? kako si opravil?“

„Dobro, žena, dobro, tako da nisem mogel bolje. Jutri sem že ogljar v grajščinski hosti!“

„Bodi ljubi Bog zahvaljen! Pa kako, da si tako hitro opravil, kakor bi te bilo čakalo?“

(Dalje prih.)

„kreole“ (t. j. plevel med turšico). Ženske pa imajo vendar za može rajši Španjce, kakor „kreole“. Iz te vrste prebivalcev je večidel viša duhovščina in veči posestniki.

Četrty del prebivalcev so tujci. Največ med njimi je Španjcev, neolikanih in surovih ljudi, ki ne umejo drugzega ko kupčevanje, ne znajo nobenega rokodelstva. S svoje domovine so poslani kakor kupčijsko blago kteremu španjskemu poverjeniku ali agentu v Verakruc, ta jih pošlje naprej noter v deželo posameznim naseljencem za hlapce, štacunske delavce ali trgovinske pomočnike in kmalu začno bogateti z brezobzirnim oderuštvom; pozna se jim, da so židovskih rodovin.

Razen teh je še mnogo drobnejših rodov, kterih važnejši bodijo tukaj še omenjeni.

Amerikanski Angleži so osornega obnašanja, tihi ljudje brez društva, večidel pijanci, a pridni delavci, ki gredo le na svoj dobiček, za drugo reč se ne brigajo.

Evropejski Angleži so nekoliko prijaznejši, še bolj pa vljudni, blagosrčni, vedno veseli in dobrovoljni so Francozi. Ni prijetejšega naroda od teh, vsakemu gre na roko in pomaga kolikor more, zlasti tujcu, ki se ne vé kam obrniti.

Vsi drugačni so Lahi ali Italijani. Ti so hinavski kakor maček, prijateljstvo z njimi ni varno. Pečajo se večidel z izdelovanjem in popraviljanjem kuprenih posod.

Zadnji med vsemi pa so Nemci. To ti je od vseh prejšnjih zaničevan rod, in to zavoljo njegove prevzetnosti, ošabnosti in brezverstva, ker sploh v nič ne verujejo. Če so protestanti ali judje, se dajo krstiti za denar, kolikor kdó hoče, pa so potem ravno taki kakor prej. Oni zaničujejo vse druge narode, se ne naučé drugzega jezika. ampak hočejo, da bi se drugi njihovega učili,*) in kdor jih ne razumi, dobi najgrše nemške psovke v obraz. Kdor z njimi občuje, zgubi veliko na svojem imenu, kar se je že meni zgodilo. Ti ljudje so zvovali, da jaz nemški umem, zato so se zaletavali k meni in kmalo so mi začeli vsi drugi hrbet obračati. Zdaj sem jih otresel in nočem nič več pečati se z njimi. Zavoljo njih tudi imé avstrijsko tukaj ni nič posebno obrajtano, Avstrijci veljajo za bojazljivce, ker se za cesarja Maksa niso nič kaj hrabro obnašali in govorili večidel nemški jezik. Jaz veljam tu za Ilirca ali Slovjana, sorodnega Črnogorcem, kteri so tu zavoljo svoje hrabrosti v največi časti. Spoštovanje do njih je tako, da čislajo vsacega, čegar imé ima končnico „ič“, ker mislijo, da je Črnogorec ali Rus.

Tako imate v kratkih črticah vse tukajšnje rode prebivalcev; naj povem še nekoliko o naših državnih ali vladnih razmerah.

(Konec prih.)

Domače novice.

V Ljubljani, 14. avgusta.

(K jutranjemu shodu požarne brambe) v Ljubljani je dozdej oglašeni 360 unanjih gasilcev, med temi tudi okoli 50 Hrvatov. Slovesnost bo brez vsega političnega pomena, le društvena in nikaka nemška demonstracija — vsaj tako je zagotovljeno — zato se je bo vdeležil tudi „Sokol“ in čitalnični pevci. Nedelja in pondeljek bota toraj zopet živahna dneva za Ljubljano.

(Pododbor močvirskega odbora) je sklenil nasvetovati odboru, da se risanje načrtov za

*) Tout comme chez nous — vse kakor pri nas. Stavec.

močvirski dela ne oddá kar ob kratkem inženirju Podhaskemu, marveč se javno razpiše, da tudi domači inženirji dobodo priliko vdeležiti se dela.

(„Turški list“) v zadnjih mukah še hudo okoli sebe brca po vladi, deželnem predsedniku in slovenskih časnikih. Nu, naj mu bo, saj danes bo brcnil in pljunil zadnjokrat. Srečao pot v krtovo deželo! Sinoči je bil konfisciran, pa je to tudi zaslužil.

Petindvajsetletnica katol. družbe rokodelskih pomočnikov v Ljubljani.

Kakor smo čitali po raznih časnikih, obhajala so rokodelska društva po raznih mestih svoj petindvajsetletni obstanek. Gospodje, ki so imeli priložnost ene ali druge svečanosti se vdeležiti, so se jako pohvalno o vseh izrazili. Tudi vrla ljubljanska družba rokodelska ni hotela za svojimi tovaršicami zaostati. Radostno se je pripravljala za ta slavnostni dan — a se je tudi ob njem v istini srčno radovala. Po obširnem programu in po tem, kar se nam je o vrlosti te družbe pripovedovalo, smo se nadjali sicer lepe svečanosti, a da se bo tako krasno vršila, tega skoro nismo pričakovali. Izmed tujih društev so bila zastopana po društvenih zastavah in deputacijah večjidel s svojimi predsedniki: zagrebško, celovško, inomoško na Tirolskem, (mariborško je žal! izostalo), graško in dunajsko. V soboto zvečer so jih v družbinih prostorih v Knežjem dvoru prav prijazno sprejeli domači družniki s petjem in toplim pozdravom predstojnika g. Gnjezde.

Prav okusno so bili ozališani hodniki in sobe, v čemur so se rokodelci raznih vrst tako rekoč med seboj kar skušali. Prostorji so bili lepo razsvitljeni in brali so se napisi na transparentih: „Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo“, „Dobro došli“ (Willkommen); letni številki 1855—1880. V prvi sobi na stenah družbeno geslo: Vera in čednost, delavnost in pridnost; sloga in ljubezen; veselje in pravednost; v drugi sobi pa so bile zvrstene prelepe rastline, cvetlični venci, zastave itd. Zato ni čuda, da se je razvnelo pristrčno veselje, ker na človeško čud vse to tako blagodejno upliva.

V nedeljo o 1/2 9 so se zbrali v Knežjem dvoru vsi društveniki in mnogo povabljenih gostov, med njimi tudi oče dr. Jan. Bleiweis; in ko so se z društvenimi znamkami okinčali in so bili na vse zastave privezani lepi trakovi s slovenskim napisom, „25letnica v Ljubljani“, se je začel sprevod z mestno godbo na čelu v nunsko cerkev, ktera je bila za slovesno službo božjo kaj mično ozališana. Pontifikalno sv. mašo je daroval centralni prèzes avstrijskih rokodelskih družb, slavnoznani vojaški biskup mil. g. g. dr. Ant. Gruša iz Dunaja v nazočnosti našega domačega knezoškofa mil. g. g. dr. Jovana Krizostoma in z obilno asistenco p. n. gg. stolnih kapitularejev in drugih svečnikov. Pač velika čast in ponos to za vrle rokodelce! Slavnostni govor mnsg. Mayer-a, predstojnika inomoške družbe, je bil dnevu zelo primeren, ognjevit; upamo, da je družnike potrdil v odločnosti in navdušenosti za blaga načela. Gotovo gre vsa hvala tudi čč. gg. uršulinkam, ki so s svojim milečutnim in blagozvučnim petjem svečanost povzdignile; zahvaljeno pesem pa so tudi družniki poprijeli — v dokaz, da srce govori.

Iz cerkve se je obrnil sprevod mimo čitalnice skozi slonove ulice, ki so kazale največ slovenskih trobojnic, po glavnem in šentjacobskem trgu nazaj v družbine prostore.

Pri skupnem obedu v čitalnični restavraciji

se je vršilo vse tako po volji, da si boljšega ni bilo želeti; dobra postrežba, godba in prepevanje narodnih pesem, pa jedrnate napitnice in bratska prijaznost — vse to je pripravilo blizo 200 navzočnih do tolikega veselja, da ga nekteri celó ni mogel bolje pokazati — ko s solzami v očeh! — Prvi napije p. n. g. prošt dr. Jarec sv. Očetu papežu Leonu XIII. Kanonik P. Urh v navdušeni, jedroviti besedi najvišjemu pokrovitelju vsega obrtstva in rokodelstva, svitlemu caru Franju Josipu I; na kar zadoné res gromoviti „živio“. Biskup dr. Gruša knezoškofu dr. Pogačarju; prezident rokodel. društva gosp. Ivan Gnjezda predsedniku vseh družb škofu Gruši. Konservativni deželni poslanec štajarski gosp. Wöhr, predstojnik graške družbe županu Laschanu (ki je bil v cerkvi pričujoč) in ljubljanskemu mestu, naznanjajoč, da je ljubljanski občinski zastop gosp. Gnjezdi glede njegovih zaslug podelil meščanstvo. Kanonik profesor dr. Ivan Gogala pa g. Gnjezdi, naznanujoč, da ga je mil. g. knezoškof imenoval si duhovnega svetovalca. Trgovec Peter Mrlin iz Celovca na vse avstrijske narode, katehet g. Keržič prav umno na vse došle družbe in slednjič kanonik g. Urh še posebej Tirolcem.

Izvan programa ne smemo zamolčati dveh okolnost, namreč, da ta dan niso bili pozabljeni tudi rokodelski učenci. Tudi te so mil. škof Gruša v svoji ljubezujivosti obiskali in razveselili. In temu izvoljenemu pastirju pristuje enako, če govori z odraščeniimi mladenči in možmi, ali pa če se do nežne mladine poniža. Eden dečkov je visokega gospoda nagovoril nemško, drugi pa slovensko, na kar so prejeli škofovski blagoslov.

Ob tem slavnostnem dnevu je bilo pač naravno spominjati se tistega blazega moža, ki je bil začetnik ljubljanskega društva in njegov predsednik do prerane smrti — dr. Leva Vončine. Ob 1/2 7 so obiskali grob nepozabljivega ranjcega škof Gruša s predsedništvom in obilno množico. Zapela se je žalostinka in opravila molitev za mrtve. To se je res vjemalo z željo začetnika kat. rokodelskih družb, slavnega Kolpinga, ki je pred smrtjo rekel: „Lernet dankbar zu sein, — učite se hvaležni biti.“

Slavnostna beseda v čitalnični dvorani je privabila veliko povabljenega občinstva, obilno so bile zastopane gospe in gospice. V prvi vrsti smo zapazili našega ljubljenega namestnika cesarjevega blagorodnega g. A. Winklerja. škofa Grušo, mnogo kanonikov in druge gospode. Pod vodstvom svojega predsednika g. A. Kržiča zapoje pevski zbor rokodelsko družbinsko pesem. Na to govori g. Rus sosebno proti koncu prav navdušeno pozdrav, škof Gruša kar očara občinstvo s svojo vnetljivo besedo; to je bila res pristrčna, prostodušna, katoliška beseda. Misel mi je šnila pri tem v glavo, da bi marsikteri „novodobni“ večkrat slišal take besede, bi vse drugače sodil o konservativnem prizadevanju in bi kmalo vtihnilo plitvo govoričenje o mračnjaštvu, klerikalizmu, ultramontanstvu itd. Ravno to velja o šaljivem nagovoru graškega prezidenta Wöhra, ki je prav srečno priteknil „utile dulci“, da ljubljanskim rokodelskim pomočnikom vošči in želi, da bi že skoraj iz „Knežjega dvora“ prišli „v lastni dom“, kar je gotovo tudi želja vseh dobrih src. — Zapoje se umetna Heidrihova pesem „Adrijansko morje“, iz ktere so nazoči pač lahko skiepali, da je pevski zbor dobro izvežban, za kar mora se ve obrniti mnogo prostih, celó poznih ur. Toliko večje pohvale vreden. — Mnogo telegramov celo iz daljnih

krajev je pričalo, da ljubljansko društvo stoji v bratinski zvezi z drugimi, sosebno nas je iznenadila brzovest predsednika Knaba, ki v Monakovu vreduje izvrstni časopis „Arbeiterfreund“, poslana ljubljanskemu društvu v mili slovenščini — kar naj bo, recimo, tudi kažipot našim rokodelcem. Ravnajmo se sploh v javnem življenju tako, da spoštujemo vse druge jezike ter se jih učimo, a čez vse in v prvi vrsti čislajmo, govorimo, ljubimo svoj milozvončni jezik materni. In ravno pri tej priložnosti ne moremo zamolčati, da pri takih slavnostih mi Slovenci le premalo kažemo možate samosvosti, le sto in sto ozirov na tužce, povabljene goste itd. Naše mnenje je, da ravno pri takih prilikah naj tujec vidi in sliši — da Slovenec svoj narod, jezik ljubi, kakor povabljenec v svoji domačiji svoj jezik. Potem se ne bo zmiraj upilo „in Laibach ist alles deutsch.“ Od te predaleč segajoče formalnosti nasproti povabljenim se razlaga, da je v oficijelnih govorih nemšč. na prevladovala, sicer je bil duh in občenje domače, slovensko, ker človek svoje natore brez sile ne more zatajati; kar smo posebno lahko se prepričali vselej, ko se je slovensko pelo, sviralo, je bilo občinstvo kakor elektrizirano in je poplačalo vse take produkcije z burnim ploskom. — Ravno glede tega, kakor slišimo od vdeležencev, bi se bili morali učiti od celovškega društva, kjer se oficijelno menda ni nič slovenskega govorilo da-si Celovec leži na slovenski zemlji in je gotovo kaj družnikov slovenske krvi; pa vse kaže, da bo Koroško za nas zgubljeno. Zato pa je tudi marsikterega nemilo dirnol „nemšk telegram“ iz „slovenskega Zagreba“, ko bi prej pričakovali hrvatskega, kar že Slovenec zastopi. Saj so te družbe, kakor je prav omenil graški predsednik in tudi g. škof Gruša, tako osnovane, da sleherni lahko govori in se čuti domačega in zato ni začevan, vsak lahko kliče svoj „hoch, eljen ali živio“ — ker so ta društva katoliška — katoličanstvo pa je univerzalno in vse jezike z enako ljubeznijo goji.

In tako so tudi sklepno družniki v živih podobah svojih rokodelstev pokazali, kako jih res veže bratovska vez prijaznosti in sporazumnosti, kakor je g. Freiburger v lepi deklamaciji razodel. Kakor so si tu gg. pomočniki v imenu vseh na odru roke podali pred kipom slavnega Kolpinga, tako naj tudi za naprej v lepi sporazumnosti delujejo za vzvišeni smoter — in njihovo društvo bo cvetelo.

Pa ne smemo reči, da je s tem že konec slavnostni besedi. Komaj se zgoraj konča, že naznani godba na dvorišču, da se veselica iz vroče dvorane preseli le v spodnje prostore, kjer je vse bogato razsvitljeno in prenapolneno z gosti. Razveseljevanje gre zdaj tako rekoč iz roke v roke; zdaj svira mestna godba znane narodne šopke, zdaj zapoje vrli koroški pevci svoje lepe pesmi ter pokažejo svojo izurjenost, zdaj spet domači svoje in ni še glasba pri kraji, že kaže umetni ogenj svoje čudo. In no, da ničesar ne manjka, pride slednjič še veter in dež, ki veselo preseli vse v sobane.

(Konec prih.)

Izurjen organist,

ki je posebno dobro izurjen v koralnem in figuralnem petji, ter je zmožen tudi na gosli igrati, in je Ceciljansko-orgljarsko šolo v Ljubljani tri leta obiskoval, ter jo z dobrim vspehom dovršil, išče službe; sprejme tudi službo cerkvenika.

Pisma naj se pošiljajo vredništvu „Slovenca.“ (3)